RAPPORT TER TERECHTZITTING
in zaak 91/87 *

I — Feiten, juridisch kader en procesverloop

De firma Erzeugergemeinschaft Gutshof-Ei (hierna: verzoekster) is eierproducent. Voor de door haar in het verkeer gebrachte eieren van kwaliteitsklasse A gebruikt zij kleine verpakkingen, voorzien van de opdruk: Güteklasse A „frisch" (Kwaliteitsklasse A — „verse eieren").

In 1985 nam de bevoegde dienst van het Land Rheinland-Pfalz (hierna: verweerder) in een supermarkt een monster van deze eieren om de juistheid van deze vermeldingen te controleren. Daarop deelde verweerder verzoekster mee, dat deze vermeldingen in strijd waren met artikel 6, lid 1, van verordening nr. 2772/75 van de Raad van 29 oktober 1975 betreffende bepaalde handelsnormen voor eieren (PB 1975, L 282, blz. 56). Deze bepaling luidt:

„De eieren worden ingedeeld in de volgende kwaliteitsklassen:

klasse A of ‚verse eieren';

klasse B of ‚eieren van tweede kwaliteit of verduurzaamde eieren';

klasse C of ‚uitgesorteerde eieren, bestemd voor de levensmiddelenindustrie'."

Volgens verweerder mochten de vermeldingen „klasse A" en „verse eieren" op grond van deze bepaling uitsluitend alternatief worden gebruikt.

Verzoekster stelde daarentegen, dat de beide uitdrukkingen ook gelijktijdig mogen worden gebruikt; hiervoor beriep zij zich op artikel 21 van deze verordening, zoals gewijzigd bij verordening nr. 1831/84 van de Raad van 19 juni 1984 tot wijziging van verordening nr. 2772/75 (PB 1984, L 172, blz. 2), dat luidt als volgt:

„Op de verpakkingen mogen geen andere vermeldingen voorkomen dan die welke in deze verordening worden genoemd.

Op kleine verpakkingen kunnen evenwel worden vermeld:

a) ...

b) ...

c) aanduidingen om de verkoop te bevorderen voor zover deze aanduidingen en de wijze waarop zij worden aangebracht, de koper niet kunnen misleiden..."

Verder verwees verzoekster naar de dertiende en de veertiende overweging van verordening nr. 2772/75, volgens welke

„voor ‚verse eieren' het merken facultatief kan worden gesteld, aangezien het verplichte merken van de overige eieren een gemakkelijk onderscheid waarborgt"; en „degene die ‚verse eieren' verhandelt, dient te worden gemachtigd om hierop voor re-

* Procestaal: Duits.

clamedoeleinden nog andere aanduidingen aan te brengen."

Ondanks verzoeksters betoog bleef verweerder bij zijn rechtsopvatting. Daarop stelde zij in januari 1986 bij het Verwaltungsgericht Neustadt an der Weinstraße beroep in, strekkende tot de vaststelling dat haar opschriften op kleine verpakkingen in overeenstemming waren met de communautaire handelsnormen voor eieren. De nationale rechter vraagt zich met name af, of verordening nr. 2772/75 niet een onduidelijkheid bevat, voor zover in artikel 21 andere dan uitdrukkelijk genoemde vermeldingen worden verboden, terwijl in de considerans wordt gesproken van andere aanduidingen voor reclamedoeleinden.

Bijgevolg heeft het Verwaltungsgericht bij beschikking van 20 maart 1987 het Hof van Justitie om een prejudiciële beslissing verzocht over de navolgende vraag:

„Moet verordening (EEG) nr. 2772/75 van de Raad van 29 oktober 1975 betreffende bepaalde handelsnormen voor eieren (PB 1975, L 282, blz. 56) — zoals gewijzigd bij de verordeningen (EEG) nr. 1831/84 van 19 juni 1984 (PB 1984, L 172, blz. 2; rectificatie in PB 1984, L 197, blz. 66), nr. 3341/84 van 28 november 1984 (PB 1984, L 312, blz. 7) en nr. 3791/85 van 20 december 1985 (PB 1985, L 367, blz. 6) — aldus worden uitgelegd, dat ingevolge artikel 6, lid 1, junctis artikel 21 en de considerans van de verordening, op kleine verpakkingen met eieren van kwaliteitsklasse A uitsluitend de aanduiding ‚kwaliteitsklasse A' dan wel de aanduiding ‚verse eieren' mag worden aangebracht, of mogen beide gelijktijdig worden gebruikt?"

De verwijzingsbeschikking is op 24 maart 1987 ter griffie van het Hof ingeschreven.

Overeenkomstig artikel 20 van 's Hofs Statuut-EEG zijn schriftelijke opmerkingen ingediend door verzoekster, vertegenwoordigd door T. Volkmann-Schluck van het advocatenkantoor Modest, Gündisch en Landry te Hamburg, en door de Commissie van de Europese Gemeenschappen, vertegenwoordigd door haar juridisch adviseur P. Karpenstein als gemachtigde.

Het Hof heeft, op rapport van de rechter-rapporteur en gehoord de advocaat-generaal, besloten zonder instructie tot de mondelinge behandeling over te gaan. Bij beschikking van 30 september 1987 heeft het Hof de zaak krachtens artikel 95, paragrafen 1 en 2, van het Reglement voor de procesvoering naar de Tweede kamer verwezen.

II — Bij het Hof ingediende schriftelijke opmerkingen

Verzoekster stelt, dat het sedert het einde van de jaren zestig algemeen gebruikelijk is om verse eieren van kwaliteitsklasse A ook te voorzien van de vermelding „verse eieren". Deze is, voor een beter begrip door de verbruiker, bedoeld om de abstracte aanduiding van de kwaliteitsklasse nader te verduidelijken door het kenmerk waardoor deze eieren worden gekarakteriseerd, en dit geschiedt met het begrip „verse eieren". Het gaat hier om synonieme aanduidingen waarmee één en hetzelfde feit wordt beschreven, namelijk het feit, dat het gaat om eieren die voldoen aan de minimumvereisten van artikel 7 van verordening nr. 2772/75.

Ingevolge artikel 18, lid 1, van die verordening worden een aantal minimumvermeldingen dwingend voorgeschreven, zoals sub c de kwaliteitsklasse. Voor de aanduiding van de kwaliteitsklasse voorziet artikel 6, lid 1, evenwel twee mogelijkheden, namelijk „klasse A" of „verse eieren". Uit deze bepalingen, in onderling verband bezien, blijkt dat ten minste één van de aanduidingen voor de kwaliteitsklasse op de kleine verpakking moet voorkomen. Anderzijds wordt echter nergens gesteld, dat de beide aanduidingen niet gelijktijdig mogen worden gebruikt. Integendeel: krachtens artikel 21 van verordening nr. 2772/75, zoals gewijzigd bij verordening nr. 1831/84, zijn aanvullende, niet-misleidende aanduidingen ter bevordering van de verkoop toegestaan. In de eerste overweging van verordening nr. 3341/84 van de Raad van 28 november 1984 houdende wijziging van verordening nr. 2772/75 en houdende bijzondere bepalingen voor de toepassing van verordening nr. 1831/84 (PB 1984, L 312, blz. 7) wordt gesteld, dat verordening nr. 2772/75 bij verordening nr. 1831/84 werd gewijzigd

„ten einde rekening te houden met de sedert de invoering van gemeenschappelijke handelsnormen voor eieren opgedane ervaring, alsmede met de handelsgebruiken, en met het oog op een betere voorlichting van de verbruikers."

Ten slotte ziet verzoekster niet, hoe de verbruiker door de onderhavige aanduiding zou kunnen worden misleid. Het begrip „kwaliteitsklasse A" duidt de eigenschap „vers" aan, zoals ook omgekeerd „verse eieren" overeenstemt met „kwaliteitsklasse A". De verbruiker is al vele jaren eraan gewend, dat eieren van „kwaliteitsklasse A" daarenboven als „verse eieren" worden aangeduid. Bovendien weten de verbruikers, dat voor zeer verse eieren ingevolge artikel 19 van verordening nr. 2772/75 de aanduiding „extra" mag worden gebruikt, welk woord op een banderol gedrukt moet staan. De mogelijkheid van verwarring tussen de aanduiding „extra" en de aanduiding „verse eieren" is dus bij voorbaat uitgesloten. Aangezien het begrip „verse eieren" enkel een relevante verduidelijking van de vermelding „kwaliteitsklasse A" vormt, is misleiding a priori niet mogelijk, aangezien de aanduiding „verse eieren" precies hetzelfde feit omschrijft als het begrip „kwaliteitsklasse A", namelijk dat voldaan is aan in de handelsnormen voorgeschreven minimumvereisten inzake versheid.

De *Commissie* is daarentegen van mening, dat de beide hier bedoelde aanduidingen slechts alternatief mogen worden gebruikt, daar de ene de andere uitsluit. Voor deze interpretatie pleiten niet alleen de bewoordingen van de gemeenschapsregeling, maar ook haar systematiek en het door haar nagestreefde doel.

Voor de eerste kwaliteitsklasse eieren staat artikel 6, lid 1, van verordening nr. 2772/75 de vermeldingen „klasse A" of „verse eieren" toe. Het gebruik van het voegwoord „of" toont aan, dat producent en distributeur weliswaar tussen beide uitdrukkingen mogen kiezen, maar deze niet gelijktijdig naast elkaar mogen gebruiken. Indien de wetgever gelijktijdig gebruik had willen toestaan, dan zou hij niet het voegwoord „of" maar de formule „en/of" hebben gebezigd, of zou hij duidelijk hebben gesteld dat beide uitdrukkingen ook naast elkaar mogen worden gebruikt.

Overeenkomstig het arrest van het Hof in zaak 130/85 (Jurispr. 1986, blz. 2035) moet worden uitgegaan van het beginsel, dat de vermeldingen die in de communautaire handelsvoorschriften betreffende eieren niet uitdrukkelijk zijn toegelaten, niet kunnen worden gebruikt. Dit standpunt is gebaseerd op het definitieve karakter van de door de Raad vastgestelde voorschriften en wordt uitdrukkelijk bevestigd door artikel 21, eerste alinea, van verordening nr. 2772/75. De enige vraag zou dus kunnen zijn, of in andere bepalingen van de verordening aanknopingspunten voor een ruime uitlegging van artikel 6, lid 1, zijn te vinden. Dit is niet het geval.

Artikel 19 van verordening nr. 2772/75, op grond waarvan naast de vermelding „kwaliteitsklasse A" de vermelding „extra" op een speciale banderol mag voorkomen, pleit tegen verzoeksters standpunt. Juist omdat een uitdrukkelijke uitzondering is voorzien voor zeer verse eieren, blijkt dat de communautaire wetgever bijzonder terughoudend wilde blijven bij het toelaten van bijkomende of gelijktijdig te gebruiken uitdrukkingen.

Met betrekking tot artikel 21 van verordening nr. 2772/75, zoals gewijzigd bij verordening nr. 1831/84, krachtens hetwelk op kleine verpakkingen „aanduidingen om de verkoop te bevorderen" mogen worden vermeld, zij opgemerkt dat de nieuwe versie van die bepaling — evenmin als de oude — een rechtvaardiging oplevert voor het naast elkaar gebruiken van de omstreden uitdrukkingen, aangezien zij de verbruiker kunnen misleiden en daardoor in strijd zijn met het doel van de gemeenschapsregeling.

Zoals blijkt uit de zevende en de twaalfde overweging van verordening nr. 2772/75, werd bij de vaststelling van de kwaliteitsklassen in de eerste plaats eenvoud en begrijpelijkheid nagestreefd. Door slechts drie kwaliteitsklassen in te voeren en duidelijke en strikt afgebakende omschrijvingen te geven, heeft de wetgever kennelijk vóór alles rekening willen houden met de belangen van de verbruikers. Om te vermijden dat zij werden misleid, moest een zo eenvoudig mogelijk en gemakkelijk te begrijpen systeem worden opgezet.

Een interpretatie waarbij het aan de bedrijven wordt overgelaten om de desbetreffende vermeldingen hetzij gelijktijdig hetzij afzonderlijk te gebruiken, lijkt moeilijk te verenigen met deze doelstelling. Een oningewijd verbruiker die wordt geconfronteerd met eieren van dezelfde kwaliteits- en prijsklasse — de ene keer met enkel de vermelding „kwaliteitsklasse A" en de andere keer met de vermelding „kwaliteitsklasse A — verse eieren" —, zal in de regel de verpakking kiezen, waarop de versheid van het produkt wordt beklemtoond. Met andere woorden, bij volledig gelijke kwaliteit roept de toevoeging van de vermelding „verse eieren" voorstellingen op die verder gaan dan de indeling van een ei in de kwaliteitsklasse A.

Ten slotte merkt de Commissie op dat zij, anders dan de verwijzende rechter, geen tegenstrijdigheid ziet tussen artikel 21 van verordening nr. 2772/75 en de veertiende overweging van die verordening. Die laatste is voor het onderhavige geval overigens niet relevant, omdat daarin enkel sprake is van merktekens op de eieren zelf en niet van de toegelaten aanduidingen op de verpakkin-

gen. Uit de ontstaansgeschiedenis van deze overweging blijkt bovendien, dat de communautaire wetgever nooit de bedoeling heeft gehad, aanvullende aanduidingen toe te laten die niet in de gemeenschapsregeling zelf zijn voorzien.

Op grond daarvan geeft de Commissie in overweging, de nationale rechter het volgende antwoord te geven:

„De artikelen 6, lid 1, en 21 van verordening nr. 2772/75, zoals gewijzigd bij verordening nr. 1831/84, moeten aldus worden uitgelegd, dat op kleine verpakkingen met eieren de aanduidingen ‚kwaliteitsklasse A' of ‚verse eieren' enkel alternatief mogen voorkomen en niet gelijktijdig mogen worden gebruikt."

K. Bahlmann
rechter-rapporteur